

Yttrande från Framtid i Jokkmokks Kommun angående Remiss av promemoria vattenmiljö och vattenkraft.

Diarienummer M2017/01639/R

Promemorian berör en ny lagstiftning vad gäller vattenkraft och miljö, bla. kopplat till Vattendirektivet från EU. Lagstiftningen ska träda i kraft under 2018.

I förarbetena till det förslag som ligger till grund för förslaget har myndigheterna HaV och Energimyndigheten (EM) varit de som i första hand utformat underlaget. Dessutom har företrädare för både vattenkraft och miljöorganisationer deltagit i upp till 15 st så kallade högnivåmöten tillsammans med myndigheterna.

Jokkmokks kommun som största vattenkraftsproducent i Sverige har i vanlig ordning inte fått delta och har ej heller informerats om vad dessa möten kommit fram till.

Däremot så ser vi att den storskaliga vattenkraftens åsikter har haft ett stort företräde i diskussionerna inför den kommande lagstiftningen. I vårt fall gäller det Vattenfall och Luleälven.

Luleälven är idag utbyggd på ett sätt så älven kan anses som totalt förödd ur miljösynpunkt. De ersättningar som betalats ut till boende efter älven bygger på begreppet **TOTALSKADA**.

I en försiktig värdering av vattenkraftsutbyggnadens påverkan av miljön kan man säga att det är den största miljökatastrofen som människan har skapat i Sverige.

Underlaget till denna lagstiftning bygger bla. på den "Nationella strategi för miljöanpassning av vattenkraften" som HaV och EM presenterade 2014. I denna strategi framgår klart och tydligt att Luleälven tillsammans med övriga stora Norrlandsälvar inte ska beröras av miljöanpassning och modern miljölagstiftning.

Myndigheternas strategi vad gäller Luleälven bygger på Vattenfalls egen strategi från januari 2013. (Se bifogade underlag.) Vilket i sig är anmärkningsvärt i en demokrati som den svenska att vissa har företräde före andra.

Det är så att myndigheternas "Nationella strategi" inte har varit ut på någon som helst remissförfarande utan bara antagits som något som är verklighetsbaserat. Vilket den vad gäller Luleälven inte är. Det finns en "hitta på" formulering om att en miljöanpassning av Luleälven och

storskalig vattenkraft skulle ge stort minskad elproduktion och skapa brister i elsystemet. Det har våra myndigheter inte på en enda skriven rad förklarat hur. Man har nog helt enkelt lyssnat väl på den storskaliga vattenkraftens företrädare och gjort deras åsikter till sina.

Under förra året så kom ytterligare en rapport "Relativ reglerförmåga" från våra famösa myndigheter nu tillsammans med Svenska Kraftnät (SvK). I rapporten så myntas ett nytt begrepp - relativ reglerförmåga – som handlar om varje enskilt kraftverks förmåga att hänga med i elsystemets reglering.

Sista 10 åren har regleringen av elsystemet ökat kraftigt, vilket för Jokkmokks kommun i första hand yttrat sig i mycket sämre isar, kraftigt ökade drunkningsincidenter och tyvärr ett stort antal drunkningsolyckor. Med andra ord har den ökade korttidsregleringen gjort isarna på Lule älv livsfarliga

Det har också visat sig att det svenska elsystemet är väldigt robust. Inte ens snabbstopp i kärnkraftverk påverkar stabiliteten. Ingenstans i det svenska elkraftsnätets historia har det förekommit sådana störningar som våra myndigheter nu målar upp. Det är ytterligare en "hitta på effekt" där våra myndigheter gör allt för att gå den storskaliga vattenkraften till mötes. Ingenstans finns heller en teknisk beskrivning av det skeende man målar upp i rapporten. Det är bara ett oseriöst tyckande byggt på felaktiga antaganden. Man kan faktiskt kalla det för något som inte är sant, som nu kan ligga till grund för lagstiftning.

Det gör att våra myndigheters stora varningsviftande för ödesdigra konsekvenser för den svenska elförsörjningen om Luleälven och den storskaliga vattenkraften skulle åläggas miljöansvar ter sig väldigt oseriös. Ja, det ser så illa ut att våra myndigheter har blivit en springpojke åt den storskaliga vattenkraftens intressen och deras ekonomi går före modern miljölagstiftning och i detta fall Jokkmokks kommuns möjligheter att skapa en lokal tillväxt trots vattenkraftens fullskaliga exploatering.

I energiuppgörelsen från 2016 som också ligger till grund för den kommande lagstiftningen så finns det en uppgörelse om en frivillig miljöfond som under 20 år ska omsätta 10 miljarder kronor kopplat till lägre fastighetsskatt. Den ska bekostas av de nio största energibolagen inom vattenkraften i Sverige. Där förväntas Vattenfall stå för halva den summan.

250 miljoner/år. Huvuddelen av de pengarna kommer från produktionen i Luleälven.

Samtidigt säger våra myndigheter HaV och EM att i Luleälven skall inga miljöåtgärder utföras i den totalskadade älven. Det innebär att miljöfondens pengar från Luleälven kommer att användas för miljöåtgärder i södra Sverige i första hand. Detta befäster ytterligare att Jokkmokks kommun inte ska få ta del av en tillväxt som vattenkraftens pengar kan tillföra landet.

Så som Jokkmokks kommun ser det så kommer Luleälven inte att få ta del av modern miljölagstiftning även om det kommer att användas orden "moderna miljötillstånd" om vår älv.

Eftersom våra myndigheter HaV, EM och SvK på tvivelaktig grund har sagt nej till miljöåtgärder i Luleälven så förstår vi –Jokkmokks kommun- att kommande lagstiftning kommer att bygga på deras och den storskaliga vattenkraftens önskemål.

Det innebär att vi får en lagstiftning kopplat till Vattendirektivet från EU där tolkningen blir att kraftbolagens ekonomiska intressen vad gäller den storskaliga vattenkraften kommer att stå över Vattendirektivets miljömål.

Bilagor medföljer.

Jokkmokks kommun vill.

att Vattendirektivets miljömål om god ekologisk status eller minst god ekologisk potential, även ska gälla för Luleälvens reglersystem.

att de ekonomiska resurser som energiuppgörelsen frigör från Luleälven också ska användas för miljöåtgärder här.

att våra myndigheter HaV, EM och SvK förklarar hur deras antaganden om störningar i det svenska elsystemet vid miljötappningar på någon enskild kraftstation i Luleälven har för relevans och sanningshalt.

att miljöåtgärder i Luleälvens reglersystem får högsta prioritet och starta upp omgående eftersom det är den älv som är mest miljöskadad i Sverige och de ekonomiska förutsättningarna finns på plats genom energiöverenskommelsen från 2016.

För Framtid i Jokkmokks Kommun (lokalt parti i kommunfullmäktige)

Roland Boman

Bilagor.

Vattenfalls strategi.

HaV och Energimyndighetens genomförande av vattenfalls önskemål i myndigheternas Nationella Strategi för vattenkraft.

Bilder från Letsi kraftstation och den dödade älvfåran nedströms. 15 km lång ekologisk öken. Som våra myndigheter pekar ut i sin strategi för Luleälven och anser att miljön är tillfyllest enligt modern lagstiftning.

Vattendirektivet - Så möter Vattenfall direktivets utmaningar

Program för biologisk mångfald

- Under åren 2012-2017 genomför Vattenfall ett program för biologisk mångfald. Det genomförs i tre steg med utvärdering efter varje delsteg.
- I programmet sätter vi fokus på åtgärder som inte påverkar vattenkraftproduktionen. Blir vår input till diskussionen om GEP.
- Småskalig vattenkraft och biflöden till den storskaliga vattenkraften kan vara tänkbara områden för programmet.
- För att programmet ska bli lyckat och accepterat krävs nära samarbete med HaV, Vattenmyndigheterna och olika intressegrupper. Denna samverkan startar nu och externa referensgrupper med myndigheter, universitet och intressegrupper ska bildas för varje pilotprojekt.

EU:s ramdirektiv för vatten

Risk

- Krav på **fiskvandringssvågar, minimitappning och minskad korttidsreglering**. Generella åtgärder kan medföra en **produktionsförlust av förnybar energi på 3,6 TWh (-12%)** i Vattenfalls kraftverk, men återskapar bara 1,5% av naturlig fiskreproduktion.

Position

- Varje vattendrag och kraftverk med damm är unik och kräver **sin egen lösning** när miljöåtgärder ska bedömas och genomföras. Varje enskild åtgärd måste baseras på **kostnads-nyttö-analys**, med hänsyn tagen till åtgärdens kostnader, ekologisk nytta, påverkan på produktions- och reglerförmåga samt på klimat- och **förnybarhetsmål**.

Slutsats

- **Åtgärder i storskaliga vattenkraftverk i princip orimliga.** Värdet av förnybar energi och vattenkraftens reglerfunktion är större än den relativt lilla miljönyttan som kan uppnås med föreslagna åtgärder. Det finns dock åtgärder som har stor miljönytta utan produktionsförluster.

Förslag till strategi för avrinningsområden

Grupp 1: Luleälven

Luleälven är vårt viktigaste avrinningsområde för vattenkraften och tillförsel av balanskraft. Avrinningsområdet står själv för närmare 20 % av den totala vattenkraftsproduktionen som sker i ett tjugotal storskaliga vattenkraftverk. Luleälven har stora naturvärden i avrinningsområdets biflöden. En betydande mängd sjöar och vattendrag ligger inom nationalparker eller skyddade områden. Huvudfåran är emellertid kraftigt påverkad av vattenkraften. Förslag till strategi för Luleälven är att avrinningsområdet inte tillförs fler vattenkraftverk eller mer reglering i älvens biflöden, men att ökad effektivisering kan genomföras i vattenkraftverken i Luleälvens huvudfåra. Älvens reglering kan komma att behöva ökas i framtiden för att klara mer oreglerbar förnybar energi från andra energikällor. Miljöförbättrande åtgärder bör i huvudsak förläggas till biflöden som inte ingår i Luleälvens reglersystem. Eventuella fiskvägar bör endast förläggas till vattenkraftverk med dammhöjd under 50 m och utan längre avskurna vattendragssträckor (s.k. torrfåror).

